

Briselē, 24.5.2023.
COM(2023) 604 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Dānijas 2023. gada valsts reformu programmu

{SWD(2023) 604 final}

PADOMES IETEIKUMS

par Dānijas 2023. gada valsts reformu programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241², ar ko tika izveidots Atvēršanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atvēršanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas sekmē ekonomikas un sociālo atvēršanu un ilgtspējīgu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pilāra turpmāku īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atvēršanas un noturības mehānisma.
- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu³, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2023. gada

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atvēršanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

³ COM(2022) 780 final.

brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Dāniju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2023. gada 13. martā.

- (3) Lai gan ES valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā ES nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, ES ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām māsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtermiņīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomisko stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība pievērsta arī ES konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.
- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu “*Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam*”⁴, kura mērķis ir uzlabot ES neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Plāns papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Plāna mērķis ir nodrošināt labvēlīgāku vidi ES ražošanas jaudas palielināšanai neto nulles emisiju tehnoloģijām un produktiem, kas vajadzīgi, lai sasniegtu ES vērienīgos klimata mērķrādītājus, kā arī nodrošināt piekļuvi attiecīgajām kritiski svarīgajām izejvielām, tostarp diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimālā apmērā reciklējot izejvielas. Plāns balstās uz šādiem četriem pīlāriem: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, paātrināta piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā arī ar paziņojumu “*ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada*”⁵, kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.
- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.
- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas⁶ mērķis ir ātri izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un ES

⁴ COM(2023) 62 final.

⁵ COM(2023) 168 final.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza

energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Tās arī palīdzēs uzlabot ES neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā neto nulles emisiju laikmetam, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

- (7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam. Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju⁷. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023. un 2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā, kā arī ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi. Dalībvalstis tika aicinātas savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās deficīta atsauces vērtības 3 % no IKP ievērošanu, kā arī ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājāsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtojoties enerģijas cenu spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem turpmāk vajadzētu būt daudz mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājāsaimniecības un uzņēmumus. Komisija ierosināja, ka fiskālajiem ieteikumiem jābūt izteiktiem skaitļos un diferencētiem un ka tie jāformulē, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem, kā ierosināts tās Paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm⁸. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.
- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem, kuru mērķis ir īstenot ES ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošu reformu. Priekšlikumu galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Priekšlikumu mērķis ir dot dalībvalstīm lielāku kontroli pār savu vidēja termiņa plānu izstrādi, vienlaikus ieviešot stingrāku izpildes režīmu, lai nodrošinātu to, ka dalībvalstis pilda

Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

⁷ COM(2023) 141 final.

⁸ COM(2022) 583 final.

saistības, ko tās uzņēmušās savos vidēja termiņa fiskālajos un strukturālajos plānos. Mērķis ir pabeigt likumdošanas darbu 2023. gadā.

- (9) Dānija savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 30. aprīlī. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 6. jūlijā pieņēma lēmumu par Dānijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu⁹. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Dānija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.
- (10) Dānija savu 2023. gada valsts reformu programmu iesniedza 2023. gada 1. maijā. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Dānijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā. Tā kā Dānija laicīgi neiesniedza savu 2023. gada konverģences programmu, Komisija to nevarēja novērtēt.
- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Dāniju¹⁰ publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Dānija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Dānija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjauditājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjauditājumi. Tajā bija arī novērtēts Dānijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
- (12) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem¹¹ Dānijas vispārējās valdības budžeta pārpalikums samazinājās no 3,6 % no IKP 2021. gadā līdz 3,3 % no IKP 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds saruka no 36,7 % no IKP 2021. gada beigās līdz 30,1 % no IKP 2022. gada beigās.
- (13) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas pieņemti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi ieņēmumus samazinošie pasākumi 2022. gadā cita starpā bija elektroenerģijas nodevas samazinājums, savukārt izdevumus palielinoši pasākumi cita starpā bija sociālie pabalsti, kas paredzēti māsaimniecībām ar zemākiem ienākumiem, lai kompensētu augstās enerģijas izmaksas. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm šo pasākumu budžeta izmaksas 2022. gadā sasniedza 0,1 % no IKP. Vienlaikus Covid-19 pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 4,0 % no IKP 2021. gadā līdz 0,0 % no IKP 2022. gadā.

⁹ Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 13. jūlijs) par Dānijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (10154/2021).

¹⁰ SWD(2023) 604 final.

¹¹ *Eurostat* euro rādītāji 47/2023, 21.4.2023.

- (14) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Dānijai 2022. gadā¹² saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina Atvaseļošanas un noturības mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas.
- (15) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja¹³ 2022. gadā bija bremsējoša, proti, 0,6 % no IKP, kas bija adekvāti augstās inflācijas apstākļos. Dānija atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atvaseļošanu ar investīcijām, kas tiek finansētas no Atvaseļošanas un noturības mehānisma līdzekļiem. No Atvaseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 0,3 % no IKP (0,3 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētajām investīcijām bija bremsējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,2 procentpunktiem no IKP¹⁴. Tāpēc Dānija nesaglabāja valsts finansētās investīcijas, kas neatbilst Padomes ieteikumam. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam bija bremsējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,7 procentpunktiem no IKP. Tāpēc Dānija pietiekamā apmērā iegrožoja valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.
- (16) Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānots, ka reālā IKP pieaugums 2023. gadā būs 0,3 % un 2024. gadā – 1,5 %.
- (17) Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta pārpalikums 2023. gadā būs 2,3 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2023. gada beigās sasniegs 30,1 %.
- (18) Paredzams, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā turpinās ietekmēt fiskālās politikas pasākumi, kas pieņemti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Minētie pasākumi ietver pasākumus, kas pagarināti kopš 2022. gada (jo īpaši konkrētus sociālos pabalstus, kas paredzēti mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem), un jaunus pasākumus, piemēram, uz laiku samazinātu elektroenerģijas nodevu. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas tiek prognozētas 0,3 % apmērā no IKP 2023. gadā¹⁵. Vairākums pasākumu 2023. gadā nešķiet vērsti uz visneaizsargātākajām mājāsaimniecībām vai uzņēmumiem, un tajos nav iestrādāts cenas signāls, kas rosina samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķorientēto atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību fiskālajam ieteikumam 2023. gadam, būs 0,1 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2022. gadā).
- (19) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica¹⁶ Dānijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās

¹² Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Dānijas 2021. gada konverģences programmu (OV C 304, 29.7.2021., 14. lpp.).

¹³ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot izdevumus, kurus finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atvaseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu līdzekļiem un kuri attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sikāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

¹⁴ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,3 procentpunktiem no IKP.

¹⁵ Šis skaitlis atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹⁶ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Dānijas valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Dānijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 27. lpp.).

politikas nostājai¹⁷, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Dānijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Dānijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus.

- (20) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā būs ekspansīva (-0,4 % no IKP) augstas inflācijas kontekstā. Fiskālā nostāja 2022. gadā būs bijusi bremsējoša (0,6 % no IKP). Paredzams, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,6 % no IKP no fiskālās nostājas. Valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme neizriet no mērķorientētā atbalsta pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Minētā ietekme ir saistīta ar vispārējo enerģētikas pasākumu izmaksām un publiskā sektora algu un sociālo pabalstu pastāvīgu pieaugumu, kā arī ar lielākiem izdevumiem par labu veselības aprūpei. Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā neatbilst Padomes ieteikumam. No Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniedza 0,3 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 0,1 procentpunkta apmērā¹⁸. Tāpēc Dānija plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus ES fondus, un paredzams, ka tiks saglabātas valsts finansētās investīcijas. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās vajadzībām un enerģētiskajai drošībai, piemēram, energoefektivitātes pasākumus, zaļo nodokļu reformu un zaļās mobilitātes pasākumus, kuras daļēji tiek finansētas no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem ES fondiem.
- (21) Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta pārpalikums 2024. gadā sasniegs 1,3 % no IKP, savukārt parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs 28,8 % no IKP. Komisija patlaban pieņem, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiks pilnībā izbeigti 2024. gadā. Tam pamatā ir pieņēmums, ka enerģijas cenas atkal nepalielināsies.
- (22) Kā Komisija aplēsusi attiecībā uz 2023.–2025. gada laikposmu, Dānija 2023. un 2024. gadā, visticamāk, turpinās sasniegt minimālo vidēja termiņa budžeta mērķi, proti, -1,0 % no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, ir sagaidāms, ka strukturālā bilance 2023. gadā būs 3,5 % no IKP un 2024. gadā 2,1 % no IKP, tādējādi pārsniedzot vidēja termiņa budžeta mērķi.
- (23) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valsts finansētie neto primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 4,6 %.
- (24) Regulāriem īpašuma nodokļiem Dānijā patlaban ir noteikta maksimālā robežvērtība, kas nozīmē, ka tie nepieaug līdztekus tirgus cenām. Tādēļ šie nodokļi nevar mīkstināt

¹⁷ Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Dānijas potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse, kuru izmanto fiskālās nostājas noteikšanai, nominālā izteiksmē ir 1,9 % (10 gadu vidējais rādītājs).

¹⁸ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremsējoša ietekme, kas atbilst 0,2 procentpunktiem no IKP.

mājokļu cenu ciklus, un tie izraisa nelabvēlīgu distributīvu ietekmi. Dānijas parlaments 2017. gadā apstiprināja jaunu īpašuma nodokļu sistēmu maksimālās robežvērtības atcelšanai, kas, kā pašlaik paredzams, stāsies spēkā 2024. gada 1. janvārī. Cenas ziņā pieejamu mājokļu atrašana joprojām ir liela problēma daudziem cilvēkiem. Augstas mājokļu cenas apvienojumā ar garām rindām uz sociālajiem mājokļiem ir izraisījušas cenas ziņā pieejamu mājokļu trūkumu lielākajās pilsētu teritorijās. Dānijā aizvien pieaug hipotekāro kredītu ar mainīgām procentu likmēm un atliktu maksājuma saistību termiņu īpatsvars, kā rezultātā palielinās hipotekāro kredītu turētāju, kuriem ir lielas parādsaistības, neaizsargātība pret mājokļu cenu iespējamu kritumu nākotnē un/vai procentu likmju kāpumu.

- (25) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Dānijas atveseļošanas un noturības plāna īstenošana norit labi. Dānija iesniedza vienu maksājuma pieprasījumu, kurš atbilst plānā ietvertiem 25 atskaites punktiem un mērķrādītājiem un kura rezultātā tika izmaksāts kopumā 301 miljons euro. Papildus pirmajam maksājuma pieprasījumam plāna īstenošana norit sekmīgi, un paredzams, ka otrais maksājuma pieprasījums tiks iesniegts līdz 2023. gada beigām. Patlaban tiek sagatavota jauna *REPowerEU* nodaļa, lai to iesniegtu maijā. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt vēl papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Dānijas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.
- (26) Komisija visus Dānijas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus apstiprināja 2022. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai, kā arī līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Dānijā.
- (27) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjaudājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā, Dānijā ir vairāki papildu problēmjaudājumi, kas saistīti ar ekonomikas dekarbonizāciju un aprites ekonomikas stiprināšanu nolūkā atbalstīt zaļo pārkārtošanos.
- (28) Dānijas progress virzībā uz aprites ekonomiku ir nepietiekams, un tas ir jāpaātrina, lai sasniegtu ES mērķus aprites ekonomikas jomā. Neraugoties uz dažiem pagājušajā gadā ieviestajiem politikas pasākumiem, piemēram, klimata plānu, progress ir bijis ierobežots. Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku liecina, ka no 129 plānā ietvertajām iniciatīvām ir pabeigtas 27 iniciatīvas, 88 iniciatīvu īstenošana norit pēc grafika, savukārt 14 iniciatīvu īstenošana ir aizkavējusies. Pieejamie statistikas dati liecina, ka Dānija 2022. gadā nav guvusi progresu atkritumu rašanās samazināšanas, reciklēšanas un aprites ekonomikas jomā. Materiālu apritīga izmantošana Dānijā ir samazinājusies tikai ļoti nedaudz – no 8 % 2016. gadā līdz 7,8 % 2021. gadā, kas ir mazāk par ES vidējo rādītāju (11,7 % 2021. gadā). Kaut arī aprites ekonomikas rīcības plāna mērķis ir ievērojami samazināt Eiropas Savienībā izejvielu izmantojuma pēdu, izejvielu izmantojuma pēda Dānijā 2020. gadā bija 25,6 tonnas uz vienu iedzīvotāju, kas krietni pārsniedz ES vidējo rādītāju 2020. gadā (13,7 tonnas uz vienu iedzīvotāju). Dānija joprojām nesniedz apmierinošus rezultātus attiecībā uz vairākiem aprites

ekonomikas aspektiem, jo īpaši sadzīves atkritumu rašanās, reciklēšanas rādītāju un pārtikas izšķērdēšanas jomā. Sadzīves atkritumu jomā Dānijā vēl aizvien ir konstatējams vislielākais sadzīves atkritumu daudzums Eiropas Savienībā uz vienu iedzīvotāju, proti, 2021. gadā tas sasniedza 786 kg uz vienu iedzīvotāju (ES vidējais rādītājs: 530 kg uz vienu iedzīvotāju 2021. gadā); jāņem vērā tas, ka Dānijā nav valsts mērogā noteikta mērķrādītāja atkritumu samazināšanai kopumā. Reciklēšanas jomā Dānijai jāpieliek ievērojamas pūles, lai sasniegtu ES 2025. gada mērķrādītāju attiecībā uz sadzīves un iepakojuma atkritumu reciklēšanu, un Dānijas rādītājs 2021. gadā (34,3 %) bija zemāks par ES vidējo rādītāju (49,6 %). Visbeidzot, Dānija uzrāda vājus rezultātus attiecībā uz pārtikas izšķērdēšanas rādītājiem Eiropas Savienībā. Dānija lielā mērā ir atkarīga no atkritumu incinerācijas, proti, vairāk nekā 50 % no sadzīves atkritumiem valstī tiek incinerēti; salīdzinājumam: ES vidējais rādītājs ir aptuveni 26 %.

- (29) Dānija ir apņēmusies sasniegt vērienīgus dekarbonizācijas mērķus un ir līdere atjaunīgās enerģijas, it īpaši vēja enerģijas, izmantošanā un ražošanā. Dabasgāzes patēriņš Dānijā laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam ir samazinājies par 25,2 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā periodā iepriekšējos 5 gados, kas pārsniedz 15 % samazinājuma mērķrādītāju. Dānija varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam¹⁹. Lai sasniegtu Dānijas dekarbonizācijas mērķus un palielinātu atjaunīgo energoresursu īpatsvaru energoresursu struktūrā, ļoti būtiska ir projektu ātrāka īstenošana un vienkāršoti atļauju piešķiršanas noteikumi nolūkā panākt valsts mērogā izvirzītos mērķus atkrastes un sauszemes vēja enerģijas jaudas izvēršanai. Papildu jaudai, tostarp Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā paredzētajām enerģijas salām, būs vajadzīga tīkla paplašināšanas plānošana, kas pietiekamā apmērā jāveic pārvades un sadales līmenī. Tajā pašā laikā ieguldījumi energoefektivitātē var samazināt nepieciešamību pēc investīcijām energoinfrastruktūrā. Energoefektivitātes pasākumu veicināšana ēkās, apvienojot tos ar izolācijas pasākumiem un dekarbonizētiem siltumapgādes avotiem, varētu vēl vairāk mazināt atkarību no fosilā kurināmā un samazināt enerģijas pieprasījumu. Energoefektivitātes uzlabojumus sabiedriskajās ēkās varētu vēl vairāk atbalstīt, atceļot budžeta ierobežojumus zaļajiem projektiem, kas tiek īstenoti pašvaldībās un reģionos. Papildu pasākumi, ar kuriem atbalsta energoefektivitāti privātajās ēkās, palīdzētu samazināt augstās enerģijas izmaksas Dānijā, kur 2022. gadā vidēji bija otrie lielākie mājāsaimniecību enerģijas rēķini. Iekšzemē veiktās rūpnieciskās darbības sniedz potenciālu panākt energoefektivitātes uzlabojumus, jo īpaši izmantojot lieko siltumu, kas rodas centralizētajā siltumapgādē.
- (30) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanas, izstrādes un uzturēšanas jomā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un apmācības sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmanto to darbaspēka potenciālu, šiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. Dānijā 2022. gadā tika ziņots par darbaspēka trūkumu 60 profesijās, kurās zaļās pārkārtošanās īstenošanai bija vajadzīgas specifiskas prasmes vai zināšanas, tostarp tādās profesijās kā vides jomas inženieri, vides

¹⁹ Padomes Regula (ES) 2022/1369.

aizsardzības speciālisti un ēku arhitekti. Kaut arī pieprasījums pēc zaļajām prasmēm pieaug, tomēr to darba ņēmēju skaits energoietilpīgajās nozarēs, kuri piedalās izglītības un apmācības pasākumos, pēdējo desmit gadu laikā ir ievērojami samazinājies, proti, no 24,6 % 2015. gadā līdz 15,6 % 2021. gadā,

AR ŠO IESAKA Dānijai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Līdz 2023. gada beigām izbeigt spēkā esošos enerģētikas atbalsta pasākumus. Ja vēlreizēja enerģijas cenu pieauguma dēļ būtu vajadzīgi atbalsta pasākumi, nodrošināt to, ka minētie pasākumi ir vērsti uz mazaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieejami un tādi, kas saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

Saglabājot 2024. gadā stabilu fiskālo stāvokli, vienlaikus saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt ANM dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši ar nolūku veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Laikposmā pēc 2024. gadā turpināt veikt investīcijas un reformas, kas sekmē augstāku ilgtspējīgu izaugsmi, un saglabāt vidējā termiņā piesardzīgu fiskālo stāvokli.

Īstenot jauno īpašuma nodokļu sistēmu, lai atjaunotu saikni starp tirgus cenām un nodokļiem un nodrošinātu nodokļu taisnīgāku uzlikšanu. Paātrināt investīciju veikšanu cenas ziņā pieejamu mājokļu būvniecībā, lai risinātu visneatliekamākās vajadzības.

2. Turpināt atveseļošanas un noturības plāna pastāvīgu īstenošanu un ātri pabeigt *REPowerEU* nodaļas iekļaušanu, lai strauji sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu, nodrošinot ciešu konsekvenci un sinerģiju ar atveseļošanas un noturības plānu.
3. Stiprināt politikas pasākumus aprites ekonomikas un atkritumu apsaimniekošanas jomā, tostarp paātrināti īstenojot Dānijas valsts rīcības plānu attiecībā uz aprites ekonomiku, veicinot atkritumu rašanās novēršanu un sadzīves atkritumu un citu atkritumu atkalizmantošanu, palielinot reciklēšanas rādītājus, samazinot pārtikas izšķērdēšanu un pārejot no sadzīves atkritumu incinerācijas uz zaļākiem avotiem siltumenerģijas ražošanai.
4. Samazināt atkarību no fosilā kurināmā un palielināt atjaunīgo energoresursu īpatsvaru energoapgādē. Apmierināt aizvien lielākās vajadzības saistībā ar pieprasījumu un elastīgumu, stimulējot nepieciešamo elektroenerģijas tīklu attīstīšanu pārvades un sadales līmenī. Racionalizēt atļauju piešķiršanas noteikumus, kas tiek piemēroti atjaunīgajai enerģijai. Īstenot papildu pasākumus, ar kuriem atbalsta energoefektivitāti privātajās un sabiedriskajās ēkās, lai samazinātu enerģijas rēķinus un energosistēmas izmaksas. Nodrošināt dekarbonizētu siltumapgādes avotu labāku ieviešanu. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*